

№ 16

25. oktoobril
1927.

V. aastakäik.

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit. Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:		Toimetus ja talitus:		Kuulutuste hind:	
Aastas	Mk. 500.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi		1 lhk. Mk. 3000, 1/2 lhk. Mk. 1500,	
Pooles aastas	250.—	uul. Nr. 12.		1/4 lhk. Mk. 800, 1/8 lhk. Mk. 400.	
Üksik number	25.—	Telefon Nr. 4—72.		Omavalitsustele 30% hinna-	
1923 aastak.	50.—	Jooksev arve: Eesti Panga Tal-		alandust.	
1924 "	300.—	linna osakond Nr. 609.		Dokumentide kaotamise kuu-	
1925 ja 1926 a a	500.—			lutused Mk. 50 dokumendi pealt	

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Vallaomavalitsuste raamatupidamine	Lhk. 289
Ühist jõudu killustamas	" 290
Maaomavalitsuste asjaajamise lihtsustamine ja ühtlustamine — A. Siitam	" 290
III. rahvusvaheline administratiiv-teaduste kongress Pariisis — E. Maddison (järg)	" 293
Omavalitsuste õigusteadliste kursuste kava	" 294
Omavalitsuste päevauudised	" 295
Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevus	" 296
Järvamaa 1927 a. vallavolikogude valimistagajärgede kokkuvõte	" 296
Saaremaa 1927 a. vallavolikogude valimistagajärgede kokkuvõte	" 298
Petserimaa vallavolikogude 20. ja 21. veebruari ning 8. ja 9. mai 1927 a. valimistagajärgede kokkuvõte	" 298
Välismaade omavalitsused	" 301
Riigikohtu seletused	" 302
Küsimused ja vastused	" 302
Kuulutused	" 288

Kuulutakse maksvusetaks:

1) Tõnis Kägu hobusepass, väljaantud Taali vallavalitsusest 21. dets. 1920 a. Nr. 270 all.

2) Mart Jaani p. Tomson'i, elukoht Orajõe vallas, hobusepass. Väljaandmise aeg ning koht teadmata.

**Eesti Maaomavalitsuste
Liidu büroo ja Maaomavalitsuste
toimetus ja talitus**
asuvad nüüd
**Harju Maavalitsuse
hoovipealse majas**
alumisel korral.

Teise omavalitsustegelaste kongressi ootel on hädatarviline tutvuneda esimese kongressi tööde ja seisukohatadega, mispärast viimane aeg on tellida

„Esimene Eesti omavalitsustegelaste kongress“.

Raamat sisaldab kõik kongressil ettekantud referaadid ja kongressi protokollid. Referaatidest on mitmed suure tähtsusega tööd meie väikeses omavalitsuskirjanduses, mispärast see raamat ei tohiks puududa ka kesk- ja täienduskoolide raamatukogudes.

Raamat on 150 lehek. paks, suures ajakirja formaadis, heal paberil. Hind 250 marka. Omavalitsustele 200 marka. Tellimise aadress: Tallinn, Suur Roosikrantsi 12. Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Saada ka kõigist maavalitsuste kassadest.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,
kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7.

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamisega.

Vallaomavalitsuste raamatupidamine.

Miks ei ole vastuvõetavat kava seni väljatöötatud?

Küsimus on aastaid päevakorral seisnud, tema kallal on rida asutusi töötanud, veel rohkem isikuid, kuid küsimus seisab praeguse momendini lahendamata. Miks?

Kahel põhjusel.

Esimene põhjus seisab vallaomavalitsuste operatsioonide rohkuses ja mitmekesisuses.

Raamatupidamise teooria ees ei ole midagi võitmatut ega ülesaamatut, kuid, arvesse võttes vallaomavalitsuste tööjõude ja ainelisi võimalusi, ei ole kõne all üksi tee leidmine, mis sihile viib, vaid sarnase tee leidmine, mis kiirelt, kergelt, kellegile ülekohut tegemata, sinna viib. Iga raamatupidamise viis viib sinna, kuid üks viis paneb mineja jala käima, teine hobusega, kolmas raudteega sõitma, neljas vast isegi roomama. Meil on aga lennuki kiirust ja otsejoont vaja. Vallaomavalitsuste rahaliste tehingute hulk ja mitmekesisus on seni selle otsejoone takistaja olnud.

Kui üldse omavalitsuste raamatupidamine, toimides eelarvelist ja varanduslist arvestamist, kaubanduslisest raskem on, siis kõige raskemaks osutub just vallaomavalitsuste oma, maavalitsuste omast märksa raskemaks, ja seda rahaliste sissetulekute suure hulga ja mitmekesisuse tõttu. Ühel ainsal päeval saja isiku käest maksu vastu võtmine ei ole haruldane juhus, kuid, mis peasi, need sada maksavad korraga mitmesuguseid maksu ühe dokumendi järele. Kõik need nõuavad raamatutes fikseerimist, gruppeerimist, mahakirjutamist ja arvele võtmist. Selle määratu töö kõrval on maavalitsuste raamatupidajatel vaja ainult kuu jooksul vallavalitsuste kaudu sissetulnud maksude kogusummad oma raamatutest läbi kanda.

Kuidas sadasid operatsioone päevas lühemalt, kuid seaduspäraselt läbi kanda, see on vallaomaval. raamatupidamise sisuline raskuspunkt.

Teiseks on küsimuses kaasaraäkinud asutused ja isikud, kellel puudub täpne ülevaade vallaomavalitsuse operatsioonide hulgast, iseloomust ja vastavatest nõuetest, tundes vast küll raamatupidamist, ehk jälle vallaomaval. asjaajamise ja operatsi-

oonide tundjad, kellel kas üldse teadmised kahekordse raamatupidamise üle puuduvad, ehk need väga pealiskaudsed ning teoreetilised on. Loomulik, et sarnaste isikute töö ehk otsus ei saa asjalahendamisele kaasaaidata, võib aga väga tuntavalt küsimuse otsustamist viivitada, aidates asja kõrvale kallutada õigest lahendamise teest. Komisjonist komisjoni kaudu kavade tallutamine ei too asjale eelpool nimetatud asjaolude juures kasu, lükkab asja otsustamise aga edasi.

Et ka autoriteetlised isikud küsimuse lahendamist sirges joones läbi pole viia suutnud, selleks on meil tõendusid olemas. Ja seda sellepärast, et teoorias väga ilusaid asju ei ole tegelikus töös proovitud. Tegelik töö ütleb aga oma kaaluva ja otsustava sõna. Nii näit. teoreetiliselt väga ilus shurnaliseeritud kassaraamat osutub tegeliku töö juures vallavalitsustes suureks raskuseks. Samuti paistab mõnel asjatundjal rohkemal arvul lihtarvete tarvitamine suur raamatute hulga ja töövähendamise abinõu olema, kuid kui nende lihtarvete minna pearaamatu juurde ja tahta lihtarved sellest tekstiga läbi kanda, kollektiiv arved tekstita, siis on raamatupidamises vigade tegemiseks kõige soodsam võimalus loodud. Jäädes aga pearaamatu pidamises ühtlase viisi juurde, tuleks ka lihtarvetele oma eriraamatud avada, s. o. lihtarvete tarvitamine viib otse vastupidiste tagajärgede juurde. Ja missuguse määratuma töö ja peaaegu võimatuma käsituse juurde mõni lihtsustatud omavalitsuste raamatupidamise kava võib viia, selleks on meil näiteid olemas viisidest, kus ainult liht arveid käsitakse, mida valdades sadasid tuleb, mis igasuguse kokkuvõtliku ülevaate võimaluse võtavad, rääkimata paksudest raamatutest ja määratumast tööst.

Põhjus igal pool: ei ole tegelikus töös ilusaid teoreetilisi tarkusi proovitud.

Kaasaraäkijate asutuste ja isikute hulk, kes asja põhjalikult ei tunne, ei otsusta küsimust asja huvides, vaid tegelik töö, mida teoreetilised teadmised saadavad, otsustab küsimuse.

Ühist jõudu killustamas.

Katse valdade liitu luua. Selle iseloomulised põhjused.

Järve vallaomavalitsus on ajalehtis üleskutse avaldanud valdade liidu asutamise küsimust tõsiselt läbikaaluda, kuna tema ise selle tarvilikuks tunnistanud ja algatus-töö oma peale võtnud.

Valdade liidu asutamise mõte tuleb Järva vallaomavalitsuse poolt ajal, kus kõigi 11 maa vallad juba E. Maaomavalitsuste Liidu ümber koondunud. Põhjus? Valdade esitajad olla seal vähemuses ning vaeselapse osas ja isikumaksu pole veel ära kaotatud. Ainult valdade liit suudaks teostada valdade nõudmisi.

Mis puutub valdade vaeselapse osasse, siis iga Maaomaval. Liidu tegevuse jälgija võib tunnistada, et see liit nende ligi 6 aasta jooksul, kus ta Maakondade Liidu nime kandis ja kus vallad temaga veel ühinenud ei olnud, rohkem on valdade heaks ärateinud kui maakondade heaks. Seda jälgida on praegugi võimalik „Maaomavalitsuse“ aastakäikudes ilmunud Liidu tegevuse ülevaadetest. Seega on valdade vaeselapse rüüsse panemine aluseta võte.

Ehk võtke aeg, kus valdade esitajad Liidus. Ütelgu Järve ehk keski teine lavalitsus, missugune valdade ettepanek on Liitus vaeselapse ossa jäänud ehk läbi kukkunud? Seda muidugi ei ole. Liitus ülepea ei ole vähemust ega enamust, sest siin otsustakse küsimused alati ühelhäälel, ühisele seisukohale jõudes. Ja selles on just Maaomavalitsuste Liidu jõud, et siin lahkeliid, liigitused ja rühmitused puuduvad. Võerad, näit. ministeeriumite esitajad, võttes osa Maaomaval. Liidu nõukogu koosolekutest, imestavad, kuidas siin rühmad ja parteid puuduvad.

Aga võidaks tulla ja ütelda, et isikumaksu ei ole ometi Maaom. Liit ära kaotanud. Üigus, ei ole, ei saa, ega võigi

seda teha. Ja kui peaks valdade liit loodama, siis see küsimus lõhub liidu jalamaid, sest isikumaksu küsimus ei ole omavalitsuste huviküsimus, vaid kihi või rühma huviküsimus. Kui Järve vallaomavalitsuses istujad Kohtla põlevkivikaevanduse elanike esitajad arvavad, et neil ei tarvitse valla ja tema asutuste kulude katmiseks maksu maksta, ka mitte selle ametniku palgaks, kes tööliste sisse- ja väljaregistreerimise kallal ametis, vaid seda teised kodanikud tegema peavad, siis jäägu neile see arusaamine, kuid see ei õigusta veel selleks kõiki valdasi selle mõtte teenistusse panna tahta.

Valdade liidu asutaja põhjendused on järjekulult kõige paremad argumendid selle vajaduse ümberlõkkamiseks, kui E. Maaomaval. Liidu nõukogu liikmed, ka 11 maa valdade esitajad ei taha, peale selle, ka omale sellest ettepanekust teenimata etteheidet väljalügeda.

Olles lugenud vallavalitsuse üleskutset tuleb vallaomavalitsustegelastel, jah, tõsiselt järelekaaluda, kas on, üldhuvisid unustades, kasulik ühist liitunud maaomavalitsuste jõudu killustada, kas on tarvilik ühised omavalitsuste huvid kõrva jätta, ja kas kõlbab vallaomavalitsustel end rakendada omavalitsuste huvide asemel kihi ehk rühma huvide ette, sealjuures muigugi etteteades, et ükski liit maksu küsimusi ära otsustada ei saa, et ülepea maksuküsimused need on, mis Vabariigi Valitsuses ja Riigikogus arusaadavatel põhjustel ei liigu. Tõsiselt järelekaaludes leitakse muidugi, et loodud ühist omavalitsuste jõudu killustada ei või.

Maaomavalitsuste asjaajamise lihtsustamine ja ühtlustamine.

Lauaregistri süsteemi kaitseks.

A. SIITAM.

Viljandi Maavalitsuse sekretär.

Võttes osa 20. ja 21. septembril s. a. Tallinnas, Harju maavalitsuse ruumides

korraldatud maavalitsuste esitajate nõupidamisest, mis oli pühendatud maavalitsuste

kantseleilise asjaajamise lihtsustamise ja ühlustamise küsimustele, läksid minu ja Lääne maavalitsuse esitaja, arvamised I-ses sektsioonis maavalitsuste kirjade registreerimise korra käsimume, lahku Viru maavalitsuse esitaja omadest, mispärast I-ne sektsioon, kus mina töötasin, esitas üldkoosolekule kirjade registreerimise küsimuses lahkuminevad ja üksteisele risti vastukäivad ettepanekud kirjade registreerimise korra kohta, soovitades kirjade registreerimist toimetada ühelt poolt — puhtakujulise lauaregistri (lauajuhendi) süsteemi järgi, teiselt poolt — puhtakujulise arhiivi süsteemi järele sissetulnud ja väljaläinud kirjade lauaregistrite abil.

Pooldades kirjade registreerimiseks lauaregistri süsteemi ja täites üldkoosoleku otsust, on mul käesoleva küsimuse kohta järgmist ette kanda:

Töö vähendamise seisukohast välja min-

nes ja soovides, et minu seletus asjalik oleks ja vaieluse laadi ei kannaks, püüan oma seisukohta põhjendada Viljandi Maavalitsuse kirjade registreerimise alalt kogutud tegelikkude andmetega.

Et kirjade registreerimiseks ja posti valmispanemiseks tarvismineva aja kohta täpseid andmeid saada, selleks korraldasin maavalitsuses tarvitusel olevate kirjade registreerimise ja posti saatmise raamatute pidamise viie päevase proovitöö, kus tarvitused olid:

a) sekretariaadis: 1) postisaamise (dezuuri) raamat, mis ühtlasi osakondade lauaregistrite tähestiku või juhendi aset täidab, 2) postiraamat ja 3) kohalikkude kirjade postiraamat;

b) igas osakonnas — oma ette eraldi lauaregister (lauajuhend).

Proovitöö andmetel kulus kirjade registreerimiseks ja posti valmispanemiseks aega:

1) Sissetulnud kirjade registreerimiseks:

Tabel nr. 1.

Kuu-päev	Dezuuri raamatusse kandmine registratuuris (Sekretariaadis)		Kirjade registreerimine osakondades															
			Admin. osk.		Majand. osk.		Harid. osk.		Põllut. osk.		Tervish. osk.		T.-hoolk. osk.		E.-teede osk.		Sekretariaat.	
			Kirjade arv.	Registr. aeg min.	Kirjade arv.	Registr. aeg min.	Kirjade arv.	Registr. aeg min.	Kirjade arv.	Registr. aeg min.	Kirjade arv.	Registr. aeg min.	Kirjade arv.	Registr. aeg min.	Kirjade arv.	Registr. aeg min.	Kirjade arv.	Registr. aeg min.
23. IX.	37	35	2	2	2	4	9	20	3	5	3	4	9	13	8	16	—	—
24. IX.	25	25	5	5	4	13	7	12	5	8	4	6	4	5	—	—	—	—
26. IX.	26	25	1	1	—	—	9	20	3	3	2	3	7	15	3	10	2	2
27. IX.	31	35	1	2	2	3	8	20	3	4	1	1	9	18	2	5	5	7
28. IX.	19	20	1	1	1	2	2	3	3	5	5	8	3	4	1	1	2	3
	138	140 m.	10	11	9	22	35	75	17	24	15	22	32	55	14	32	9	12

1,0 min.

141 kirja = 4,13 tundi.

Viie päeva jooksul on sissetulnud 141 kirja, milliste registreerimiseks, nagu tabelist näha, kulus aega:

- 1) postisaamise (dezuuri) raamatusse kandmiseks — (133 kirja, kuna kolm kirja oli otseteed osakonda antud) — 2 tundi 20 minut, s. o. keskmiselt iga kirja kohta üks minut;
- 2) Luaregistrisse kandmiseks (141 kirja) . . . 4 tundi 13 minut. s. o. keskmiselt 1,8 m. kirja peale.

Kokku: 6 tundi 33 minut.

seega keskmiselt 28 sissetulnud kirja päevas (juhuliselt oli nendel päevadel vähene kirjade läbikäik), milliste registreerimiseks kulus aega (6 t. 33 m.:5) 1 tund 18 minutit, või ühe kirja kohta keskmiselt 2,8 minutit.

Viie päeva jooksul väljaläinud 177 kirja, milliste registreerimiseks, nagu tabelist nr. 2 näha, kulus aega:

- 1) Lauaregistrisse kandmiseks 3,43 tundi,
- 2) Ümbrikkutesse panemiseks, postiraamatusse kandmiseks ja markide kleepimiseks . . 2,10 tundi.

Kokku: 5,53 tundi. seega keskmiselt 35 väljaläinud kirja päevas (juhulikult vähe), milliste registreerimiseks kulus aega (5,53 t.:5) — 1 tund

2) Väljaläinud kirjade registreerimiseks:

Tabel nr. 2.

Kuu- päev	Kirjade registreerimine osakondades																Posti valmispa- nek registratuu- ris (Sekretariaat)	
	Admin. osk.		Majand. osk.		Harid. osk.		Põllut. osk.		Tervish. osk.		T.-hool. osk.		E.-teede osk.		Sekre- tariaadis		arv	aeg
	kir.	arv	arv	aeg	arv	aeg	arv	aeg	arv	aeg	arv	aeg	arv	aeg	arv	aeg		
23. IX.	8	5	1	2	20	36	1	1	4	4	7	12	4	6	1	1	47	75 m.
24. IX.	18	3	5	13	21	38	4	3	6	8	5	12	5	9	—	—	63	100 m.
26. IX.	1	1	4	7	44	34	—	—	—	—	2	5	—	—	—	—	243 *)	4 t 35 m.
27. IX.	—	—	—	—	—	—	—	—	5	7	8	14	—	—	2	—	11	20 m.
28. IX.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	55 m.
	27	9	10	22	85	108	5	4	15	19	23	44	9	15	3	1	405	8 t.45 m

177 kirja = 3,43 tundi — + 2¹⁰ t. = 5⁵³ tundi à 1,8 m. kir

*) Märkus: 26 septembril on väljasaadetud 234 eks. „Maavalitsuse Teatajat“, mis aega nõudis 4 tundi, seega ühe eks. adressi kleepimine, posti-

raamatusse kandmine ja margi peale kleepimine võttis aega 1 minut. See kui erakorraline toime- tus kirjade registreerimise aja arvutamisel arvesse võetud ei ole. —

Tabel nr. 3.

Osakondade nimetused.	Lauareg. nr, arv	Sisse- tulnud kirje	Välja- läinud kirje
1. Administratiivosakonnas	806	1665	1703
2. Majandusosakonnas	852	1048	891
3. Haridusosakonnas	1414	3784	5227
4. Põllutööosakonnas	522	1033	966
5. Tervishoiuosakonnas	590	1371	1441
6. Töö-hoolekandeosakonnas	718	2616	1885
7. Ehitus-teedeosakonnas	406	630	585
8. Sekretariaadis	423	880	563
Kokku:	5731	13027	13266
Peale selle on väljasaadetud 26 nummert „Maavalitsuse Teatajat“ a' 230 eks. — kokku			5980

11 minutit, või ühe kirja kohta keskmiselt 2,6 minutit.

Kasutades nüüd Viljandi maavalitsuse 1926 a. kirjade registreerimise andmeid, selgineb maavalitsuse kirjade registreerimise ja posti vastuvõtmise ning saatmise ajakulu kohta lauaregistri süsteemi tarvita- misel järgmist:

1926 aastal on Viljandi maavalitsuse osa- kondades avatud lauaregistri numbreid ja registreeritud sissetulnud ja väljaläinud kirju tabel nr. 3 järele.

Kui nüüd arvesse võtta, et aastas on ümarguselt 300 töö päeva, siis tuleb iga tööpäeva kohta umbes 43 sissetulnud ja

44 väljaläinud kirja, milliste vastuvõtmi- seks, registreerimiseks ja väljasaatmiseks lauaregistri süsteemi juures kulub iga päev aega:

sissetulnud
kirjade peale 2,8 m. × 43 = 120,4 m.
Väljaläinud
kirjade peale 2,6 m. × 44 = 114,4 m.

Kokku: 234,8 m. = 3. t 55 m.

„Maavalitsuse Teataja“ väljasaatmine on erakorraline töö, mis kordub umbes iga 2 nädala tagant ja mis muu töö kõrval tehtud saab (ühe Teataja numbril väljasaatmine nõuab aega umbes 4 tundi). —

(Järgneb).

III. rahvusvaheline administratiiv-teaduste kongress Pariisis.

E. Maddison.

Siseministeeriumi peasekretär.

Järg.

Oma ettekande („L'autonomie des Self gouvernements" locaux en Estonie" tegin kongressi teisel päeval. Ülejäänud aeg pühendati muude päevakorras seisvatele küsimustele, kuid resolutsioone jõuti vastu võtta ainult kahe eelpool tähendatud küsimuste kohta. „Omavalitsuste üksuste liikide kohta („Les aspects du groupement communal) võeti vastu järgmine resolutsioon: „Arvesse võttes:

et tulevik on koonduste päralt, mis vastavad neisse koondatud kodanikkude ühistele huvidele, mis ajaloolise traditsiooni tõttu on kujunenud ja solidaarseks muutunud;

et selles mõttes vastavad territoriaalse jaotuse mõistele ainult riik ja kogukond (commund) — ükskõik missugusele korrale (reshhiimile) viimase valitsus on tehtud alluvaks — kellel omaette olemasolemine (existence propre) ja kes moodustavad huvide ühtsuse (communaute), olles juriidilise isiku iseloomuga;

et on alus mitte ära segada territoriaalseid jaotusi riigi võimu teostamiseks ja koonduste geograafilisi väljendusi, kellel on riigi piirides õigus suvereense võimu teostamiseks ja koonduste geograafilisi väljendusi, kellel on riigi piirides õigus omaette olemasolemisele;

et kommunaalpoliitika peab olema isegi riikliku poliitika aluseks ja lugedes mittevastuvõetavaks igasuguseid juhuslikke grupeerimisi riigi ja kogukonna vahel kui ka igasugust kogukonna väärtuse vähendamist autonoomsete administratsioonide asutamiseks;

ja olles arvamisel, et see ainuüksi vastab avaliku elu lihtsustamise vajadusele, mis seda enam soovitav, et majanduslikudel põhjustel riigi sundus lasub rängemalt kodanikkudel;

pooldab kongress kogukondade liitude ehk sündikaatide mõtet kogukondade huvide teostamiseks, samuti ka kogukonnavaheleli konverentse, mis on tekkinud kas huvitatud kogukondade algatusel ehk teataval juhtumistel seaduses ettenähtud kordadel.

Teise küsimuse (kogukonna autonomia) kohta võeti vastu järgmine resolutsioon:

„On esitatud kaks arvamist kogukondade huvide korraldamise ja kogukondade administratsiooni kohta.

Esimene — riiklik, mis leiab, et õieti pole olemas omaette kogukonna huvivid, mis lahku lähevad riiklikkudest ja et seepärast peab riik, olles huvitatud samuti nagu kogukondki nende huvide heast teostamisest, enda peale võtma nende eest hoolitsemise.

Teine — traditsiooniline ja juriidiline, mis, arvestades ajalooliste ja geograafiliste teguritega, mille järgi suuremas osas riikidest on kujunenud kogukonna üksused (la personalite communaie), tunnustab kogukonna omaette olemasolemise riigis ja leiab, et selle huvid peavad teostatud saama kogukondade esitajate näol laiemal või kitsamal riiklikul järelevalvel.

Missugune ka ei oleks tähendatud huvide teostamise viis, mis ära ripub igä rahva iseloomu iseäraldustest, leiab kongress, et kogukonna autonoomia peab leidma täielise majandusliku, administratiivse ja poliitilise väljenduse, kuid määral, mis ei sünnitaks kahju teistele seaduslikele vabadustele, s. o. kodanikkude isiklikule vabadusele ja teiselt poolt riigi enda huvidele, II. seksioonile olid esitatud järgmised ettekanded:

Le reorganisation administrative de la Roumanie, par M. C. D. Dimitriu, député, vice-president de l'Institut roumain d'Etudes administratives.

Les unions de Self Governments en Esthonie, par E. Maddison, secrétaire général du ministère de l'Intérieur d'Esthonie.

Les unions speciales en Pologne, par M. Casimir Windorkiewicz, chef de section au ministère de l'Intérieur à Varsovie.

Les agglomérations urbaines et les associations regionales, par M. Sygmunt Słoninski, ingénieur en chef de la ville de Varsovie.

L'autonomie des comitats hongrois, par M. B. de Vimczehidy, secrétaire général du Comitat, attache au ministère de l'Intérieur hongrois.

Les circonscriptions territoriales de la France et la canton, par M. Florian Chardon, auditeur an Conseil d'état.

La politique du ravitaillement et l'autonomie urbaine, par M. Leo Ladislas Biegeleiscy.

La protestation des sitéa, par M. Gasquet, maître des requetes au Conseil d'Etat.

Les stations hydrominerales et climatiques, par M. Pierre Tissier, auditeur au Conseil d'Etat.

Esitatud ettekannete kohta sõnas II sektiiooni sekretäri hra Henry Puget (auditeur de I-re classe au Conseil d'Etat, agrégé des Facultés de droit) üldettekandele järgmiselt: „nous devons savoir d'autant plus de gré aux administrateurs, aux juristes, de cinq nationalités différentes, qui ont surmonté tous les obstacles et ont fait parveuir en vorte secrétaire dix rapports, d'une haute qualité. Les auteurs originaires des pays de l'Europe orientall sent les efforts trop peu connus qui, dans leur patrie ont été effectués, ils contribuent à elargir nos horizons et nous permettent de mieux suivre à travers la monde l'evolution du droit“.

Kõik eelpool tähendatud ettekanded olid üldettekandes üksikasjaliselt refereeritud. Oma referaadi kandsin ette kongressi teisel päeval, kusjuures minu ja hra C. Windorkievicz'i referaadid olid eripunktina päevakorda võetud.

III. sektiiooni ettekanded olid kokkuvõetult refereeritud sektiiooni sekretäri

Pierre Lomque üldettekandes. Minu referaat („Sur la justice administrative en Esthonie“) jäi minu poolt isiklikult ettekandmata, sest olin sel ajal, kui järjekord minu kätte jõudis (kongressi teisel päeval k. 4), Prantsuse presidendi jutul ühes teiste riikide ametliste esitajatega.

Ülikooli esitaja prof. S. Csekey kandis oma referaadi ette määrusandlisest võimust („Sur le pouvoir réglementaire de l'administration centrale particulièrement le droit estonien“).

IV. sektiiooni ettekanded olid samuti kõik refereeritud sektiiooni sekretäri hra Marc Aucuy (professeur au Conservatoire national des Arte et Metiers) üldettekandes.

V. sektiiooni ettekanded olid kõik üksikasjaliselt refereeritud sektiiooni sekretäri Joseph Wilbois (Directeur de l'Ecole d'administration et d'Affaires) üldettekandes.

II—V sektiiooni resolutsioonid esitan täiendavalt.

Administratiiv teaduste alalise komisjoni ettepanekul otsustati kongressi lõpu koosolekul järgmine kongress kokku kutsuda 1930 a. Madriidis.

Ametlikud esitajad võeti vastu Prantsuse presidendi poolt 22. juunil k. 4. 23. juunil k. 5 oli kongressi liikmete vastuvõtmise Pariisi linnavalitsuses.

Peale selle korraldati kongressi liikmetele ekskursionsiooni Pariisis asuvasse asutusse ja väljasõituseid (Chantilly).

Omavalitsustegelaste õigusteadliste kursuste kava.

Tartus, novembri kuul 1927 a.

- I. Üldised mõisted õigusest.
 1. Ühiskonna tekkimine ja arenemine.
 2. Reeglite tarvidus inimeste vahekordade korraldamises; eetiliste ja õigusliste normide tekkimine ning arenemine; õiguse hallikad: komme, seadus.
 3. Seaduse andmine ja muutmise kord, väljakuulutamise ja maksimahakkamine; põhiseadus; harilik seadus, üldine seadus, eriseadus, erakorraline kaitseseadus (sõja-seadus).
 4. Seaduse jõud aja-, maaala- ja elanikkude suhtes.
 5. Seaduse seletamine.
 6. Subjektiivne ja objektiivne õigus; õiguse subjektid ja objektid; füüsiline ja juriidiline isik; õigusvõime ja teguvõime.
7. Avalik ja eraõigus ning alljaotused.

Loeb prof. J. Uluots.
- II. Riigi- ja administratiiv õigus
 1. Riigivalitsus ja omavalitsus:
 - a) Riigivõimu jaotamine;
 - b) Riigivalitsus ning tema valitsemise asjad;
 - c) Valitsusasutused ja valitsuse ametnikud; valitsemise ühtlus ning alluvuse põhimõte;
 - d) Omavalitsuste teooria. Nende korraldus mujal ja meil; omavalitsuste võimkond ja orgaanid.
 2. Kodaniku ja valitsuse vahekord; seadusepärase valitsemise mõiste; kodanikkude põhiõigused ja kohustused;
 3. Valitsemise aktid: määrused, sundmäärused ja korraldused; instruksioonid,

ringkirjad jne. Administratiivsed karistused.

4. Õiguse kaitse avalikõiguslise asutuse tegevuse vastu:

- a) Järeelvalve;
- b) Kaebus alluvuse järele kõrgemale asutusele;
- c) Kohtuline kaitse;

5. Administratiiv kohus ja selle kord;

6. Ametiasutuste nõudmise, kostmise ja edasikaebamise kord administratiiv ja nõude asjus.

7. Kohtu otsuste täitmine.

Loeb riigikohtunik A. Palvadre.

III. Tsiviil õigus.

1. Asjaõigus: valdamine, eraomandus, tema mõiste, ulatus ja kaotamise viisid; ühisomandus, autori ja leiduse õigus; servituut, pant.

2. Kohustusõigus, tema allikad, kindlustused, kestus ja lõpp, leping, lepingu liigid, lepingu sõlmimine; volitamine.

3. Perekonna õigus: mehe, naise ja laste õigusline vahекord, kui hoolekande korralduste alus

4. Pärandusõigus: pärimine lepingu, testamendi ja seaduse järgi; testamendid: suusõnalised, kirjalikud, kodused, avalikud; pärijatele jäänud varandus, päranduse avamine ja hoiule võtmine.

5. Eestkoste alaealiste üle; hooldus päranduse, kadunute ja pillajate varanduse, teguvõimetute, nõdrameelsete, kurtumade ja pimedate üle.

6. Varanduse hoiule võtmine ja valitsemine; eestkostjate ja hooldajate määramine, nende õigused, kohused, vastutus, ametist vabastamine; eestkostjate ja hooldajate tegevuse juhtimine ja järeelvalve; aruanded hooldajatelt; hoolduse lõpetamine.

7. Kohtukord kodanlikes asjades,

nõude-, hoiu-, eestkoste-, ja hoolduseasjad.

Loeb rahukogu alaline liige A. Tassa.

IV. Finansteadus (teoreetiline osa).

1. Kogukondline ja riikline majandus ja rahandus:

- a) majandusest üldse;
- b) riigi ja omavalitsuste majandus;
- d) rahandus ehk finansasjandus (sissetulek, väljaminek ja võlad);
- e) finansteadus.

2. Finansteadusest üldse;

- a) ajalooline ülevaade;
- b) tähtsamad finansteadlased ja nende õpetused kuni 19 aastas;
- d) uuemad finansteoriid.

3. Kogukondlised koormatused:

- a) ajalooline arenemine;
- b) koormatuste teooria;
- d) kogukondliste koormatuste seadused: 1. naturaal ja 2. rahalised koormatused.

4. Maksud:

- a) maksude arenemine;
- b) maksude liigitus (otsekohesed, kaudsed jne.);
- d) maksustamise põhimõtted ja
- e) otsekoheste maksude seadused.

5. Lõivud ja lisamaksud.

6. Tempelmaksu seadused ja määrused.

7. Arveseadus.

8. Finansstatistika.

Loeb rahvamajandusteadlane O. Suursööt.

V. Kriminaal õigus.

1. Õiguse rikkumine ja õiguse kaitse.

2. Süütegu, süüteo objekt ja subjekt ning selle vastutusvõime; karistus ja selle eesmärk. Ametalised süüteod.

3. Kohtu kord süüteo asjades (kokkuvõtlikult).

Loeb vann. adv. V. Jauram.

Omavalitsuse päevauudised.

Maavolikogude kodukorra muutmise seadus

lükati 18. okt. Riigikogu poolt üldkomisjoni ettepanekul tagasi.

Rahva tervishoiu korraldamise seaduse eelnõu

on Riigikogu üldkomisjoni alamkomisjonis läbivaatamisel.

Viina ja õlle erimaks.

Riigikogu poolt 10. juunil s. a. vastuvõetud piirituse ja teiste alkoholist jookide müügiseaduse põhjal võib ka aktsiisivalitsus iseseisvalt mitmesuguseid joogikohti avada, mis võistlejatena omavalitsuste sissetulekuid trahterite ja restoranide maksudest tunduvalt vähendavad.

Linnade Liit esitas linnade, alevite ja maakondade huvides rahaministrile trah-

terimaksu muutmise seaduse eelnõu kava, millega omavalitsustele mineva trahterimaksu alla tõmmatakse ka õlle-, napsi-, likööri- ja veinikauplused.

Kuid rahaminister ei poolda üldse trahterimaksu ja selle tõttu ei anna ta ka ülaltähendatud seaduse eelnõule käiku. Trahterimaksu asemel soovitab rahaminister erimaksu viina ja õlle pealt omavalitsuste kasuks sisse seada, mis kataks tervelt senise viinalubade asemaksu (52 milj. marka) ning osa praegusest trahterimaksust, millist ministri arvates tulevikus igatahes vähem määrata tuleks.

Seesuguse erimaksu võtmise seaduse

eelnõu kokkuseadmise on rahaminister aktiivsi peavalitsuse direktorile ülesandeks teinud.

Esialgse kalkulatsiooni järele võiks saada viinamaksu 9 miljoni liitri pealt à 10 mrk.—90 milj. marka ja 14 miljoni pudeli õlle pealt à 13 mk. — 42 miljonit, kokku 132 miljonit, mis vastaks ka praegusele trahteri ja viinalubade maksule.

Õpetajate palkade krediitideks

on valitsuse ringkondadest kuulnud andmetel loota õpetajate poole kuu palga krediiti võlgneva palga tasumiseks lisakrediidina.

Eesti Maaomavalit. Liidu ja omaval. tegevus.

E. Maaomaval. Liidu juhatuse koosolek 19. oktoobril.

Kolmestteistkümnest päevakorral olevast küsimusest on äramärkida:

Rahva tervishoiu korraldamise seaduse eelnõuga

Riigikogule esitatud kujus tutvunedes, tuldi otsusele, et Liidu poolt ajajooksul esi-

Järvamaa 1927 a. vallavolikogude

Järjek. nr.	Valla nimetus	Hääleõiguslike kodanike arv	Valimistest osavõtnud kodanike arv	Valimistest osavõtnute %	Kandidaatide nimekirjade arv	K a n d i -										
						Põllu-meeste kogud		Rahva-erakond		Asunikud, riigirentn. ja väikepõllup. koondus		Töö-erakond		Eesti sotsialistlik tööliste partei		
						said		said		said		said		said		
						hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	
1	Albu . . .	2332	1324	56	3	688	13	—	—	368	7	—	—	—	—	
2	Alliku . . .	1431	758	52	4	—	—	—	—	144	4	—	—	—	—	
3	Ambla . . .	2487	1411	56	5	361	7	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Anna . . .	877	553	63	4	153	4	—	—	248	8	—	—	—	—	
5	Einmanni . . .	1078	559	51	5	200	6	—	—	261	8	—	—	—	—	
6	Esna . . .	2220	1219	54	7	254	6	—	—	273	6	—	—	—	—	
7	Kapu . . .	630	405	64	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Kirna . . .	633	405	64	4	156	6	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Koigi . . .	1727	1143	66	7	500	9	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Kuksema . . .	1335	895	67	4	299	7	—	—	395	9	—	—	—	—	
11	Käru . . .	1317	821	62	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12	Lehtse . . .	2489	1316	53	7	216	4	77	1	311	6	—	—	114	2	
13	Liigvalla . . .	1378	961	69	8	293	6	—	—	85	2	—	—	—	—	
14	Mäo . . .	1402	830	59	4	346	9	—	—	—	—	—	—	108	2	
15	Nõmküla . . .	1793	1022	57	10	426	10	—	—	282	6	—	—	—	—	
16	Särevere . . .	2085	1292	62	5	537	11	—	—	—	—	—	—	—	—	
17	Vahastu . . .	342	215	62	4	—	—	—	—	49	3	—	—	—	—	
18	Veinjärve . . .	2858	1717	60	14	—	—	—	—	249	4	—	—	—	—	
19	Väätsa . . .	1111	602	54	4	143	4	38	1	269	8	—	—	—	—	
20	Võhmuta . . .	1655	1178	71	6	342	6	—	—	—	—	211	4	288	5	
Kokku		31180	18626	59,73	120	4944	108	115	2	2934	71	211	4	510	9	
Protsentuaalselt saidid		hääli ja kohti:				26,8	26,82	0,61	0,5	15,8	17,7	1,13	1,0	2,75	2,24	

tatud põhimõtted on seaduse eelnõus kõik läbiviidud, väljaarvatud mõned muudatused, mis ministrite vahelises komisjonis sissevõetud. Nende küsimuste asjus esines Liidu esitaja selsamal päeval Riigikogu vastavas komisjonis, kus tehtud paranduste vastu ei vaieldud.

O m a v a l i t s u s t e g e l a s t e k o n g r e s s i e e l t ö ö d .

Kongressi esialgne päevakord seati kokku, samuti märgiti ära rida omavalitsustegelasi, keda kongressile referentideks paluda. Kongressi päevad jäid kindlaks määramata, sest Saaremaa omaval. tegelaste poolt on soovi avaldatud kongress siis ärapidada, kui meri lahti on.

K o g u k o n n a -, a s u t u s t e - j a e r a r e n d i m a a d e k o r r a l d a m i s e s e a d u s

tabab väga valusalt väiksemaid kogukonna üksusi, vallaomavalitsusi, nimelt neid, kes on olnud elujõulisemad ja suutnud omale osta talukohad. Nimetatud seaduse põhjal lähevad need talud nüüd rentnikkudele, kes neid vast paar aastat pidanud ja hinna

eest, mis vaevalt pool talu väärtusest välja teeb. Sellest ülekohtust vabastamiseks esitab Liit vastava seaduse eelnõu, kuid, et seniks, kui seadus jõusse astub, vallaomavalitsusi nende ostutaludest lahti ei tehtaks, otsustas Liidu juhatus Vabariigi Valitsuse poole pöörata, et viimane sama seaduse § 34 põhjal vallaomavalitsuste talude korraldamise seisma paneks.

O m a v a l i t s u s t e s i s s e t u l e k u t e k i n d l u s t a m i n e .

Et piirituse ja alkoholiliste jookide müügi seadus maavalitsuste tulusid trahterimaksu näol tuntavalt vähendab, otsustakse märgukirjaga rahaministri poole pöörata, et viina ja õlle peale pandaks nii suur erimaks, mis katab senise trahterimaksu, viinalubade maksu valla, alevi ja linnavalitsustele ja trahterite äritunnistuste maksu.

M a a v a l i t s u s t e a s j a a j a m i s e j u h t n ö ö r i d

normaal kavana ühes tarviliste vormidega otsustakse väljatöötada.

valimistagajärgede kokkuvõte.

d a a t i d e n i m e k i r j a d															
Eesti tööliste partei		Muud põllumeeste nim. (mitte kogud)		Muud asunikkude nim. (mitte koondus)		Muud kodanlised nimek. (mitte parteid)		Mitmesugused sega nimekirjad		Väikemaapidajate, maatainim., ametn., palgasaajate ja tööliste üh. nim.		Tööliste nimekirjad		Volinikkude arv kokku	
said		said		said		said		said		said		said		said	
häáli	kohti	häáli	kohti	häáli	kohti	häáli	kohti	häáli	kohti	häáli	kohti	häáli	kohti	häáli	kohti
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	257	5	—	—	1313	25
—	—	407	11	—	—	91	2	—	—	—	—	112	3	754	20
—	—	—	—	340	6	355	6	—	—	351	6	—	—	1407	25
—	—	61	1	90	2	—	—	—	—	—	—	—	—	552	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	3	—	—	557	17
—	—	119	2	289	6	—	—	—	—	249	5	—	—	1214	25
—	—	150	6	139	5	—	—	—	—	116	4	—	—	405	15
—	—	80	3	164	6	—	—	—	—	—	—	—	—	400	15
—	—	64	1	473	10	—	—	—	—	104	1	—	—	1141	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	201	3	—	—	895	19
—	—	261	6	68	1	161	3	245	6	80	2	—	—	815	18
—	—	515	4	—	—	—	—	—	—	379	8	—	—	1312	25
—	—	61	1	172	4	340	6	—	—	—	—	—	—	951	19
184	4	—	—	186	5	—	—	—	—	—	—	—	—	824	20
—	—	—	—	84	1	—	—	—	—	226	5	—	—	1018	22
—	—	—	—	194	3	87	1	—	—	135	2	337	6	1290	23
—	—	76	6	—	—	51	4	—	—	—	—	34	2	210	15
—	—	880	14	182	2	62	1	—	—	342	4	—	—	1715	25
—	—	149	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	599	17
—	—	—	—	152	3	54	1	125	2	—	—	—	—	1172	21
184	4	2523	59	2533	54	1201	24	370	8	2536	48	483	11	18544	402
0,99	1,0	13,62	14,7	13,65	13,4	6,46	5,97	1,99	1,99	13,6	11,94	2,6	2,74		

Saaremaa 1927 a. vallavolikogude

Järjekorra nr.	Valla nimetus	Hääleoiguslike kodanikkude arv	Valimistest osavõtnud kodanikkude arv	Valimistest osavõtnute %	Kandidaatide nimikirjade arv	K a n d i -															
						Põllumeeste kogud		Rahvaerakond		Asunikude, riigirentn. ja väikepõllup. koondus		Tööerakond		Eesti sotsial. tööliste partei							
						said		said		said		said		said							
						hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti						
1	Kaarma-Suur	2327	1556	60	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Abroka . . .	1434	949	60,6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Torgu	2094	1324	63,2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Lümmada . . .	2162	1325	62	7	—	—	—	—	—	—	138	3	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Kihelkonna . .	2282	1408	65	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Mustjala . . .	1955	1485	76	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Kärla	1997	1303	65,2	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	203	4
8	Loona	1652	891	53	4	244	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Leisi	1788	1188	66,3	19	—	—	—	—	—	—	404	4	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Pärsama	1761	957	60	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Maasi	1433	985	69,15	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Uuemõisa . . .	1803	1010	56	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Hellama	1850	1054	65	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Muhu-Suur . . .	1878	1139	60,7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Laimjala	1284	746	58	5	305	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Kogola	2336	1591	68,10	10	533	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Pihla	2449	1399	57,12	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Ruhno	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku		32485	20310	—	153	1082	20	—	—	—	—	542	7	—	—	—	—	—	—	203	4
Protsentuaalselt said hääli ja kohti:						5,0	5,4	—	—	—	—	2,76	1,91	—	—	—	—	—	—	1,04	1,09

Petserimaa vallavolikogude 20. ja 21. veebruari ning

Järje nr.	Valla nimetus	Volnikkude arv	Kandidaatide nimikirjade arv	Valijate üldine arv	Valimistel antud hääle arv	Valimistest osavõtnute %	Valimistel				
							Asunikude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koondus		Eesti sotsialistlik tööliste partei		
							hääli	kohti	hääli	kohti	
1	Irboska	25	32	4940	2509	50	31	—	—	—	—
2	Järvesuu	25	9	1892	1262	66	—	—	—	—	—
3	Kulje	25	8	2865	1124	39	15	—	—	—	—
4	Laura	25	13	2130	1594	74	166	2	—	—	—
5	Meremäe	25	10	4994	1168	39	—	—	—	58	1
6	Mäe	23	19	1779	1101	62	—	—	—	—	—
7	Petseri	25	21	3642	2166	59	—	—	—	141	1
8	Rootovo	25	16	2454	1351	55	75	1	—	—	—
9	Satserinna . . .	24	7	1797	802	44	—	—	—	—	—
10	Senno	25	50	4468	2610	58	1175	13	—	130	1
11	Vilo	25	20	3705	2220	59	113	1	—	—	—
Kokku		272	205	32666	17907	—	1575	17	—	329	3
							8,87	6,2	—	1,85	1,10

valimistagajärgede kokkuvõte.

d a a t i d e n i m e k i r j a d																Valimikkude arv kokku
Muud põllumeeste nim. (mitte kogud)		Muud asuniknukkude nim. (mitte koondus)		Muud kodanl. nimek. (mitte parteid)		Maatamehed ja töölised		Küla ehk kogukondade sega nimekirjad		Muud kodanlised rühmitused		Muud sotsialistlikud rühmitused		Mitmesugused sega nimekirjad		
said		said		said		said		said		said		said		said		
hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1078	17	473	8	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	329	7	519	13	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	688	12	607	13	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	534	11	469	9	166	2	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1382	25	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	643	10	836	13	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	806	16	—	—	279	3	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	355	7	286	6	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74	2	—	—	703	15	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	435	9	518	11	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	984	19	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	667	13	331	7	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	4	534	10	303	7	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	592	12	182	4	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	430	10	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	991	16	65	1	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	422	9	—	—	974	16	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7388	136	4737	93	5739	108	368
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37,8	36,8	24,1	25,4	29,3	29,4	100% ^o

8. ja 9. mai 1927 a. valimiste tagajärgede kokkuvõte.

võistelnud kandidaatide nimekirjad said:

Põllumeeste rühmitused (mitte kogud)		Muud sotsialistlikud rühmitused		Kogukondade nimekirjad		Rahvuslised		Sega nimekirjad		Professionaalset nimekirjad	
hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti
890	9	1588	16	—	—	—	—	—	—	—	—
975	20	—	—	260	5	—	—	—	—	—	—
384	9	—	—	179	4	—	—	—	—	531	12
102	1	—	—	1179	21	94	1	—	—	42	—
1110	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1021	23	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—
1284	15	—	—	—	—	695	9	46	—	—	—
875	16	150	3	—	—	251	5	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	802	24	—	—
519	4	189	2	—	—	—	—	551	5	—	—
1926	22	181	2	—	—	—	—	—	—	—	—
7160	121	2108	23	1618	30	1040	15	3325	51	598	12
40,31	44,5	11,93	8,49	9,11	11,02	5,85	5,57	18,72	18,77	3,36	4,41

Soome maaomavalitsuste päevale.

Soome Maavalitsuste Liit on palunud Eesti Maaom. Liitu oma esitajate läbi osavõtta Soome II. maaomavalitsuste päevast 18. ja 19. nov. s. a. Helsingis.

Juhatus, kutset läbikaaludes ja põhimõtteliselt naaberriikide omavalitsuste vahel kontakti loomist vajalikuks tunnistades, otustas oma esitajad Soome maaomavalitsuspäevale saata. Esitajateks valiti Liidu esimees H. Lauri, juhatuse liige E. Rosenberg ja sekretär H. Avikson.

Jaoskonna arstide täiendus kursused

Tartu ülikooli juures algavad kindlasti 1. nov. ja kestavad 4—5 nädalat.

Neist kursustest on osavõtt võimaldatud ka uute linnade arstidel.

Märgukirjad.

E. M. Liidu juhatus saatis Riigikogu rühmadele märgukirjad õpetuseandmise riiklise ülevälve ja instrueerimise seaduse ning maanteede seaduse eelnõude kohta.

Omavalitsustegelaste õigusteadlised kursused

algavad Tartus Tähe uul. Nr. 29, Tartu Majaomanikkude Seltsi saalis 2. nov. kell 12 p.

Ühiskorter antakse Liidu poolt tasuta niipaljudele kursustele, kui korda läheb selleks vastavaid ruume leida. Ka üksik korterite saamiseks kursustele nende omal arvel on kursuste korraldaja poolt eeltöösi tehtud. Teateid korteri kohta saab 2. nov. kursuste ruumes kella 9 homm. alates.

Kursused kestavad 18. nov. õhtuni.

E. M. Liidu poolt korraldatavate õigusteadliste kursuste loengute plaan.

Loengute päevad novembri kuul	L o e n g u t e k e l l a a e g					KOKKU tunde
	Riigik. A. Palvadre	Prof. J. Uluots	Rahuk. alal. I. A. Tassa	Majand. teadl. O. Suursööt	Vann. adv. V. Jauram	
2	4—6	12—2	6—8 öht.			6
3	10—12	12—2	{9—10}			7
4	10—12	12—2	{6—8}			7
5			{9—10}			6
7		12—2	{6—8}	11—3		7
8			9—11	{10—12}		7
9	10—12	12—2		{4—7}		7
10	10—12	12—2		{10—11}	7—9 öht.	7
11	10—12	12—2		{5—7}	7—10	7
12		12—2			7—10	7
14	5—7	12—2	{9—12}			6
15	10—12		{4—5}		7—8	7
16	5—7	12—2	10—12		7—9	7
17			{9—10}			7
18	10—12		{5—7}		7—9	7
			9—12			5
			{9—12}			
			{5—7}			
			{9—10}			
			{4—6}			
	20	20	30	14	16	100

Täh. Loengute plaanis võivad muudatused ette tulla, eriti A. Tassa loengute ajas.

Välismaade omavalitsused.

Läti omavalitsuste majandusline seisukord.

J. Jaanis.

Omavalitsuste arv Lätis ja nende majanduslised eritingimused.

Läti vabariik on pindalalt kui ka rahva arvu poolest märksa suurem Eestist ja sellepärast on ka tema omavalitsuste üksuste arv vastavalt palju suurem Eesti omavalitsuste arvust.

Kõik Läti omavalitsused jagunevad nagu Eestiski 4 liiki: maakondade, linnade, valdade ja alevite omavalitsused.

Läti riik koosneb 4 suurest osast ehk provintsist, mis kannavad Lätikeelseid järgmisi nimesid: Vidseme (end. Liivi kubermangu osa), Kuurseme (end. Kuuramaa osa), Sengale (maariba pahemal Väinajõe kaldal Dünaburgist Babiti järveni ja Riia laheni) ja Latgale (maaala Lubani järvest idapoole). Need neli provintsi jagunevad omakorda 19 maakonda igaüks oma maaomavalitsusega.

Linnavalitsusi on Lätis 40, valdasid — 522. Linna- ja vallaomavalitsused on pikema minevikuga ning kogemustega veel Vene päevilt, kuna maaomavalitsused praegusel kujul iseseisva Läti sünnitus on. Sellepärast on ka Läti maaomavalitsused alles arenemise staadiumis ning nende tegevus vähem kogenud ja kindel.

Läti vabariigi piirid, mis ilmasõjas suuremalt osalt — kuni Väinajoeni lahingute ja aastate jooksul võõra võimu okupatsiooni tallermaaks olid, on kannatanud laastamise ja majanduslise surutise all. Sellepärast on ka arusaadav kui rippumata Läti omavalitsused omist ülesannetest kuni senini ilma riigi toetuseta läbi ei saa. Pealegi panid ilmasõjale ja Läti vabadussõjale järgnevad aastad suured majanduslised kohustused peale küll hoolekande, küll tervishoiu kui ka haridusliste—kultuuriliste kulude näol.

Majandusliselt paremas seisukorras on muidugi Läti linnaomavalitsused, kellel kasutada ja eksploateerida sissetulekuid andvad tööstused ja ettevõtted. Selle vastu on aga valdade ja alevite omavalitsused palju halvemas seisukorras, sest enamuses puuduvad nendel eelpool nimetatud linnade sissetuleku allikad ning valdade ja alevite omavalitsustel ei järele muud üle kui keerata

maksukruvi, mõeldes välja sissetulekuallikadena uusi maksusid ehk tõstes vanu.

Ka on linnades maksustamise korrad ning süsteemid palju lihtsamad ja igatahes vähem keerulised kui valdades ja maaomavalitsustes.

Kui aasta 4—5 eest, nimelt 1922 ja 1923 a., Läti linnaomavalitsuste eelarved tasakaalustati nii, et maksud üldsissetulekust 1922 a. olid 38,4 prots. ja 1923 a. — 34, siis tegid samal ajal maksud maaomavalitsuste sissetulekutest välja 1922 a. — 95 prots. ja 1923 a. — 93 prots., vallaomavalitsustel 1921 a. — 89,3 prots., 1922 a. — 84 prots.

Pealegi kasvavad linnade sissetulekud tööstus- ja teistest linnaomavalitsuste ettevõtetest aast-aastalt. 1922 a. andsid linnade ettevõtted üle riigi sissetulekuid 8,44 miljoni latti, 1923 a. — 8,85 miljoni, 1924 a. — 9,65 miljoni, 1925 a. — 11,82 ja 1926 a. — 12,57 miljoni latti. Üldiselt seisavad linnade maksud pea erandita samal kõrgusel kui riigimaksud, kuna maa- ja vallaomavalitsuste maksud püüavad „ette jooksta“.

Läti omavalitsuste sissetulekute liigitamine ja maksude arv.

Kõiki Läti omavalitsuste sissetulekuid võiks liigitada kolme ossa: sissetulekud kinnis- ja loodusvarade kasutamisest ning tööstusest ja ettevõtetest.

Siia kuuluvad eestkätt sissetulekud maa-dest, majadest, ehituskruuntidest, elektri- ja gaasivabrikutest ning veevärkidest, tapamajadest kui ka liikumisabinõude eksploateerimistest.

Teine liik sissetulekuid koosneb avalikõiguslistest kohustustest-maksudest, mis seaduses ettenähtud ja teistest kohustustest

Sissetulekud maksudest, lõivudest ja teistest kohustustest on pea kõik seaduses ettenähtud, kus ka nende ülemäär kindlaks tehtud.

Läti omavalitsustel puudub õigus iseseisvalt maksusid määrata.

Ainult n. n. trahteri maks on erand. Tema moodustab kaunis tähtsa osa omavalitsuste sissetulekust ja võib muutuda iga aastaga.

Kuid üldiselt kuuluvad trahterimaksu mää-

rad sise- ja rahaministeeriumi kinnitamiselle.

Mitmesuguseid maksusid ja kohustusi, mis Läti omavalitsustele sissetulekuid annavad, on üldse üle 30. Linna omavalitsuste maksude ja kohustuste arv on üksi 27, peale selle veel mitmesugused maksud maa- ja vallaomavalitsuste heaks.

Nimetame siin ainult mõned nendest, mida Eestis ei tunta.

Linnades oleks eriliselt nimetada: korterimaks, mis ulatab kuni 20 prots. aasta üürist; äriruumide maks kaubandus- ja tööstusliste äriruumide pealt; oksjonimaks liikumata varanduste pealt nende müügi korral oksjoni teel, mis ulatab kuni 5 prots. müügi hinnast; maks alkoholi müügi

ruumide pealt kuni 200 prots. riigi patendimaksust; maks kõikide loomade — hobuste, lehmade, lammaste, sigade, kitsede ja koerte pealt; maks viljapuu ja aiavilja aedadelt kui ka triiphoonetelt; isiku sissekirjutamise maks; pankade luba maks; sisse- ja väljaveo maks; tunnistuste ja dokumentide tõendus maks; silla ja praamimaksud.

Valdades seltsivad eelmistele maksudele veel isikumaks ja mesipuude maks.

Kolmas maksude liik on n. n. lisa-maks riigimaksudele, mis riikline fiskus sissevõtab, kuid pärast omavalitsuste vahel vastavalt ettenähtud normidele nende vahel ära jaotab.

(Järgneb).

Riigikohtu seletused.

Kas Haridusministeeriumil üldse on õigus algkooliõpetajat ametist vabastada?

Vastus jaatav:

Avalikkude algkoolide seaduse (R. T. nr. 75/76 1920 a.) § 71, mis määrab, et õpetajate ametist vabastamise kord on ettenähtud eriseaduses, ei anna põhjust eitada Haridusministeeriumi õigust õpetajaid ametist vabastada, sest Haridusministeeriumi Korralduse Seaduses (R. T. nr. 19—1921 a.), nimelt § 10-s ja 7-s on otsekohe ettenähtud, et õpetajate ametist ta-

gandamise küsimusi otsustab Haridusministeerium. Eestimaa Koolivalitsuse Aju-tise Korralduse Seaduse (R. T. nr. 6—1918) § 4 p. 1 järele kuulus õpetajate ametist tagandamise küsimuste otsustamine samuti Maa Koolivalitsuse, aga mitte Maa-konna Koolivalitsuse võimkonda. Eriseadust, millega õpetajate ametist tagandamise küsimuste otsustamine oleks Hariministeeriumi võimkonnast ära võetud ja omavalitsuste organide võimkonda antud, ei ole veel seni maksuma pandud.

(R. Adm. t. nr. 395 II—1927 a.) „Õigus“.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr 42. Vallavalitsuse protokollkirjutamise kohta.

Kas on vallasekretär kohustatud vallavalitsuse koosolekutele osavõtma ja vallavalitsuse otsuseid protokollkirjutama? Kui mitte, siis kelle kohus seda teha oleks?

Vallasekretär.

Vastus:

On. Kuigi vallavolikogude valimise ja vallavolinikkude ning vallavalitsuse korraldamise seadus („R. T.“ nr. 97—1926) otsekohe seda kohust vallasekretäri peale ei pane, võib vallavalitsuse protokollkirjutamist selle seaduse § 78as üles loetud kohuste hulka võtta. Vallasekretäri vabanemine vallavalitsuse liikme nimetusest ei või põhjuseks olla, et sekretär protokollkirjutada ei või, sest siis kirjutata protokoll mitte kui vallaval, liige, vaid ikka kui sekretär. Seda teevad ka teised mitte-

vallavalitsuse liikmed sekretärid, näit. riigisekretär ja linnasekretär.

Küsimus Nr. 43. Allkirjade õigekstunnistamisest.

Kas on seaduslik allkirjade õigekstunnistamine vallavalitsuse poolt lepingul, missugune on sõlmitud ja allkirjutatud kaks aastat varem sellel allkirjade kinnitamist?

V.-V. vallav.

Vastus:

Ei saa olla. Seda ütleb juba allkirjade tõestamise tekst, et allkirjad peavad tehtud olema nende tõestamise puhul ja tõestajate juuresolekul. Tahtakse vanu allkirju tõestada, siis peaks ka tekst sellele vastama, aga sarnasel tõestusel, et see ja see ütleb, et tema on selle allkirja omal ajal teinud, ei ole mingit jõudu.